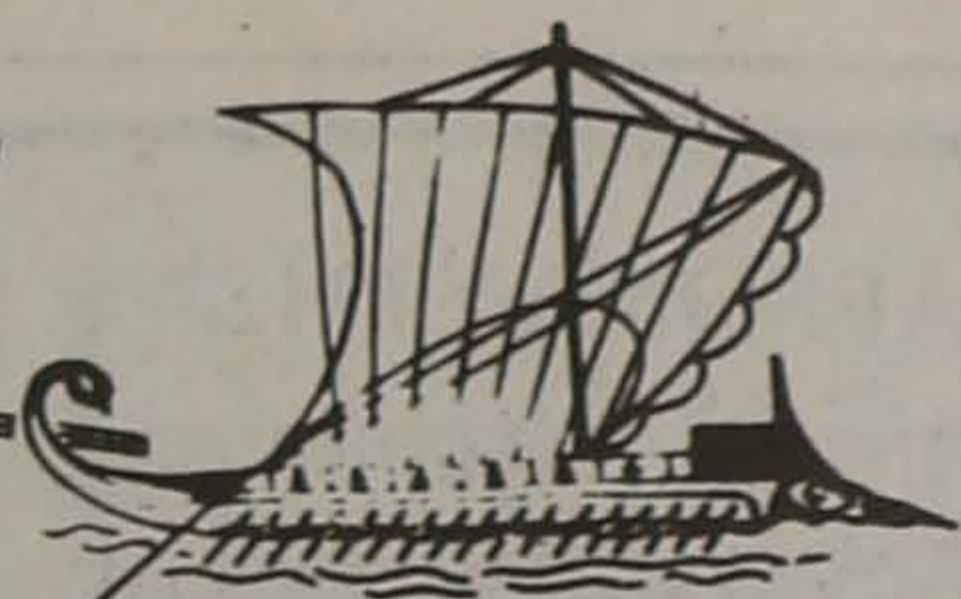

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

Ετος 2ο Αρ. φύλλου 24 ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑΡΤΣ 1990

Χριστουγεννιάτικη γιορτή αγάπης πραγματοποίησε η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας

Τα δύο χρόνια της ραδιοφωνικής της εκπομπής γιόρτασε η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας

Σημείο από την διανομή δώρων

Η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας στα πλαίσια των γιορταστικών της εκδηλώσεων πραγματοποίησε στις 14 Δεκεμβρίου 1990, ημέρα Παρασκευή και ώρα 8 το βράδυ στον κινηματογράφο "ΣΤΑΡ" της Βέροιας χριστουγεννιάτικη γιορτή αγάπης για τα παιδιά των συμπατριωτών

μας που ήρθαν από την Σοβιετική Ένωση.

Στην αρχή της εκδήλωσης η χορωδία της Ε.Λ.Β. έψαλλε τα χριστουγεννιάτικα κάλαντα και στη συνέχεια απηύθυνε χαιρετισμό ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Αλέξ. Τσαχουρίδης. Ακολούθησε μετά ομιλία από τον υπεύθυνο του "Αργοναύτη" κ.

Γιάννη Μελετιδίη για τα ήθη και έθιμα του Δωδεκαημέρου. Στη συνέχεια έγιναν απαγγελίες γιορταστικών ποιημάτων από μαθητές. Αξίζει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερη χαρά προκάλεσε η απαγγελία ποιήματος από μικρό ποντιόπουλο που πρόσφατα ήρθε από την Σοβιετική Ένωση. Συμμετοχή στην εκδήλωση είχε και το χορευτικό της Ε.Λ.Β. που ερμή-

νευσε θαυμάσια ποντιακού χορούς και καταχειροκροτήθηκε.

Η όμορφη και χαρούμενη αυτή εκδήλωση έκλεισε με την διανομή δώρων στα ποντιόπουλα που ήρθαν από την Σοβιετική Ένωση.

Στη γιορτή παραβρέθηκαν ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Παύλος Αποστολίδης και πολύς κόσμος.

Τα δύο χρόνια της ραδιοφωνικής της παρουσίας στο Ράδιο "Τύπος FM" γιόρτασε την Τετάρτη 5 Δεκεμβρίου 1990 και ώρα 6.30 μ.μ. η Εύξεινος Λέσχη Βέροιας στο Studio του Σταθμού.

Στη χαρούμενη γιορτή παραβρέθηκαν ο Δ/ντής του Σταθμού κ. Χρήστος Πασι-

κας, ο πρόεδρος του Ιατρικού Συλλόγου κ. Ορέστης Σιδηρόπουλος, ο Δ/ντής της ημερήσιας εφημερίδας "ΛΑΟΣ" κ. Μιχάλης Πασιόκας, ο δημοσιογράφος κ. Χρήστος Μπλατσιώτης, το προσωπικό του Σταθμού, ο υπεύθυνος της εκπομπής κ. Κώστας Καραπαναγιωτίδης, πολλοί φίλοι της εκπομπής και μέλη του Δ.Σ. της Ε.Λ.Β. Μετά από

εκπομπή που τόσο προσφέρει στην παράδοση και που τόσο αγαπήθηκε "χρόνια πολλά".

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Το Δ.Σ. της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας γνωστοποιεί ότι λήγει η υπάρχουσα σύμβαση εκμετάλλευσης της Τρβέρνας και καλεί τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν αίτηση από σήμερα μέχρι και τις 30-12-90.

Για περισσότερες πληροφορίες να απευθύνεστε στα γραφεία της Λέσχης (16ης Οκτωβρίου - Διός) και στο τηλ. 28.356 κάθε μέρα και ώρες 10 π.μ. - 1 μ.μ.

ΜΙΑ ΔΙΕΤΙΑ

Με το σημερινό 24 φύλλο του "Αργοναύτη" συμπληρώνει το δεύτερο χρόνο της έκδοσής του.

Πολλά συναισθήματα γεμίζουν την ψυχή μας στο τέρμα αυτού του σταθμού.

Σε άλλους απόκειται να κρίνουν αν μέσα από τις σελίδες του "Αργοναύτη" καθρεφτίζεται ο Πόντος και ο σκοπός της έκδοσής του.

Εμείς, με τις μικρές μας δυνάμεις προσπαθήσαμε να

μην ξεφύγουμε από τη γραμμή πλεύσεως που χαραξάμε από το πρώτο φύλλο της έκδοσής του, δηλαδή ο "Αργοναύτης" να υπηρετεί μόνον την ιδέα του Ποντιακού Ελληνισμού και την Παράδοση.

Και αυτό θα συνεχίσουμε.

Με την ευκαιρία αυτή, ευχαριστούμε όλους εκείνους που συνέδραμαν στο δύσκολο, μα τόσο ωραίο έργο μας.

Ο "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΕΥΧΕΤΑΙ
ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ
ΧΑΡΟΥΜΕΝΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ
ΚΑΙ
ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ ΤΟ ΝΕΟ ΕΤΟΣ
1991

Η ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ

Η Πόντια Μάνα

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗ

Η Πόντια Μάνα, όπως και κάθε μάνα, έχει βαθιά συναίσθηση του χρέους της και πλήρη συνείδηση της υψηλής αποστολής της.

Ανταποκρίνεται στο σάλπισμα της οικογένειας και θυσιάζεται στο βωμό της. Η Πόντια Μάνα είναι η πιο αυθεντική έκφραση της αγάπης και προβάλλει σαν πελώρια δύναμη μέσα στο χώρο του Πόντου, όπου ζει.

Οι χαρές και οι καημοί της ποντιακής οικογένειας έχουν άμεση σχέση με

αυτήν. Δε νοείται η οικογενειακή ζωή χωρίς της Μάνα. Για τον Πόντιο όλοι πρέπει να έχουν μάνα. "Κανείς κ' έν χωρίς μάνα. Ο Ηλέν πα έχ γην εθέλεσεν να έχ μάναν. Ο Χριστόν πα, απάν ση γην εθέλεσεν να έχ μάναν κι ασ' μτον και Θεός". Γνωρίζει ο Πόντιος ότι από αυτήν αρχίζει βιολογικά, ηθικά και πνευματική η ζωή του ανθρώπου. Είναι λαμπρή και σεβαστή μορφή, που ακτινοβολεί στην ψυχή του παιδιού της φως και στοργή, όταν γο φέρνει στον κόσμο με πόνο.

Για τον ύπνο, ακόμα του παιδιού της, επιστρατεύει όλες της τις δυνάμεις. Γίνεται μία μεγάλη ποιήτρια. Παρακαλεί τον Υπνο να πάρει το παιδί της και να το οδηγήσει σε παραμυθένια περιβόλια και σ' όμορφα παλάτια. Παρακαλεί το Χριστό και την Παναγία για να το προστατεύσουν. Παραστέκει στον τρυφερό και γλυκό του ύπνο. Χάρη στη μαγική δύναμή της το παιδί της, γνωρίζει "όμορφους κόσμους, ηθικούς, αγγελικά πλασμένους". Παρακολουθεί

με στοργή κάθε βήμα του και το καθοδηγεί πάνω στις χριστιανικές αντιλήψεις και παραδόσεις. Για χάρη των παιδιών της και της οικογένειάς της γίνεται η μεγάλη "Παρχαρομάννα" κι αναδεικνύεται η γενναία τσοπάνισσα, που διαμένει πάνω στα ψηλά βοσκοτόπια μήνες ολόκληρους, μοχθώντας σκληρά. Κι όταν ο πατέρας φύγει για τα ξένα ή χαθεί γίνεται αυτή πατέρα. Δεν υποκύπτει στη μοίρα της. Επιστρατεύει τις ψυχικές της δυνάμεις και

νικά τις αντιξοότητες. Κρατάει αμάρντο το λουλουδι του συζυγικού θεσμού και της συζυγικής τιμής, ως άλλη Πηνελόπη. Αναναδεικνύεται, έτσι, ηρωίδα της ζωής, καταξιώνοντας τις ηθικές αξίες. Κι όταν, ο γιός της πάει για την ξενιτιά με τα δάκρυά της θα ζυμώσει το αλεύρι για να του κάνει παξιμάδι.

Όρες ολόκληρες τότε, θα προσεύχεται γονατιστή στο οικογενειακό εικονοστάσι... Κι όταν, η κόρη της νύφη θα δρασκελίσει το πατρικό

κατώφλι θα της πει: "Μη κλαίς, κόρη, μη κλαίς κόρη, κι εφτάς κ' εμέν και κλαίγω, γ' εμόν η κάρδα γεραλούν κι αν κλαίγω θα ματούμαι".

Η Πόντια Μάνα είναι το πιο τραγικό μεγαλείο της ζωής. Ο πόνος για το παιδί της γίνεται κραυγή συγκλονιστική. Μήνυμα ηχηρό που φτάνει ως τον ουρανό. Κι αυτά ακόμα τα βουνά αναστενάζουν και ραγίζουν. "Υιέ μ', η' εκπάστες!". Είναι μία κραυγή που φέρνει στο νού το Μοιρολόγι της Παναγίας για το παιδί της. "Που

πορεύει τέκνον;", "Συνέλαθω σοι τέκνοι!" (ναρθώ μαζί σου παιδί μου). Κι ο σπαραγμός της Πόντιας Μάνας. "Ρίζα μ', ποίος θα στρών' και κοιμίες σε εκεί απάν' στον κόσμον". "Ασ' επέγνα εγώ κι άλλο μπροστά κι έστρωνα το κρεβάτ' σ'". Ποιά μούσα, όσο θεική κι αν είναι μπορεί να εκφράσει αυτόν τον σπαραγμό; Η ιστορία αποκάνει μπροστά στο ψυχικό της μεγαλείο. Δε βρίσκει θέση να τη βάλει. Μόνον ο θρύλος το καταρθώνει. Το ποθετεί τη βεία μορφή της ανάμεσα ουρανού και γης.

Η Πόντια Μάνα είναι η ευλογία του Θεού!

"ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ"
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ
ΒΕΡΟΙΑΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. 0331-25.282
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ. ΤΣΑΧΟΥΡΙΔΗΣ

Δικηγόρος
ΗΛΙΑΣ Κ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ
Φιλολόγος
ΟΔΥΣΣΕΑΣ Γ. ΓΩΝΙΑΔΗΣ
Ηθοποιός - Σκηνοθέτης
ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ Ε.Ε.
ΑΦΟΙ ΠΑΤΣΙΚΑ
ΤΗΛ. 0331/66.913 - ΦΑΧ 0331/66.979
ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. 0331 - 28.356
ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 500 δρχ.

**ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ
ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"**

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"
είναι στη διάθεση όλων των ανα-
γνωστών του

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνο-
νται αν είναι δυνατόν δακτυλο-
γραφημένες

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι
δεν επιστρέφονται

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

"Χριστιανάρτς" - Δεκέμβριος

Ο Δεκέμβριος πήρε το όνομα "Χριστιανάρτς", γιατί αυτόν το μήνα γεννήθηκε ο Χριστός. Η ποντιακή μούσα συνέθεσε για το μήνα διάφορους στίχους, όπως: "Ο Χριστιανάρτς φέρ' τον κρίνον 'σαν εκείνον π'έσ' τον βίον". "Ο Χριστιανάρτς φέρ' τα χόνια κλώσκειται τελέν τα χρόνα".

Αινίγματα

1. Αδακά κοιλοπονά κι εκεί πέραν πάει γεννά (πυροβόλο όπλο).
2. Ένα εν και 'ς όλα εμπαιν (όνομα).
3. Κοντός κοντός καλόερος τα σίδερα ζωμένος (βαρέλι).
4. Εγώ πάω κι από πάει και πάντα εμπροστά μ' πάει (σκιά).
5. Ποιος εν ο γέρος με τα δώδεκα παιδιά; (ο χρόνος).
6. Τη θείας - ι - μ' το κουλόπον γομάτο κονίδας, ντό να έν; (το σύκο).

Παροιμίες

1. Αλλ' κάμ'νε 'ς σον ήλιον κι αλλ' τρώγ'νε 'ς σπν εβόραν (άλλοι δουλεύουνε στον ήλιο κι άλλοι τρώνε στον ίσκιο).
2. Ο ήλιον πα είναι εν άμα όλον τον κόσμον κανείται (ένας είναι ο ήλιος, μα φτάνει για όλο τον κόσμο).
3. Πολλά βούτορον που έχ', θέκ' και 'ς σον ήλιον (όποιος έχει πολύ βούτυρο βάζει και στον ήλιο). Λέγεται στις επιδεικτικές πολυτέλειες.
4. Αγούτο ανέφερον θα έσ' και τον κατέφορον. Δηλ. κάθε ανήφορος θα έχει και τον κατήφορό του.
5. Ο Θεόν τερει το ρασίν και θέκ' το σιών. Δηλ. ο Θεός ανάλογα με το βουνό στρώνει το χιόνι.
6. Μόνον για το σταυρόν ντ' εφτάς 'κι πουσμανεύς. Δηλ. Μόνο για το σταυρό που κάνεις δεν μετανοείς.
7. Παλιό γουρνί σμέλεψον και μέλ' φά. Δηλ. Παλιά κυψέλη περιποιήσου και θα φας μέλι.
8. Ζαρωτά ας κάθουμε και ορθά ας καλατζεύωμε. Δηλ. Στραβά ας κάτσωμε και σωστά να μιλάμε.

Το Μασ

Στον Πόντο και στο Κάρς επικρατούσε ένα έθιμο παλιό, το "μασ". Το ρήμα μασ'οκρατώ, παράγωγο από το ρήμα μάχομαι = θυμώνω.

Σύμφωνα με το έθιμο οι νύφες δεν επιτρεπόνταν να μιλούν στην πεθερά και στον πεθερό κι ακόμα στα μεγαλύτερα ανδραδέλφια κι ανδραδέλφες, όπως επίσης και στην πρώτη νύφη του σπιτιού.

"Νύφες λαλιαν κι θέλω ν' ακούω" έλεγαν οι πεθεροί και οι πεθερές. Το έθιμο αποσκοπούσε στη διατήρηση της Ποντιακής πατριαρχικής οικογένειας. Ηταν θα λέγαμε ένα μέτρο αυτοπροστασίας της οργανικής οικογένειας από τυχόν συγκρούσεις και παρεξηγήσεις. Το έθιμο ήταν σκληρό και δημιουργούσε όχι λίγες φορές και προβλήματα επικοινωνίας. Τελευταία το έθιμο χαλάρωσε και μετέπεσε σε μια απλή συνήθεια απονομής σεβασμού τους "μειζοτέρτς".

**ΓΙΑ ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΕΧΗ
ΦΟΡΑ ΑΝΕΒΑΙΝΕΙ
ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ
"ΣΕΙΡΑΝ ΚΙ ΧΑΛΑΝΩ"
ΣΤΗ ΒΕΡΟΙΑ**

Στιγμιότυπο από την παράσταση

Το Σάββατο 15 Δεκεμβρίου 1990 το θεατρικό τμήμα της Ευξείνου Λέσχης Βέροιας, ύστερα από έντονη επιθυμία των συμπατριωτών μας, ανέβασε για τρίτη συνεχή φορά στην Αντωνιάδεις Στέγη

Γραμμάτων και Τεχνών το θεατρικό έργο της Άννας Μαυροπούλου - Βαφειάδου "Σειράν κι χαλάνω" σε σκηνοθεσία του κ. Οδυσσέα Γωνιάδη.

Οι ερασιτέχνες ηθοποιοί και πάλι καταχειροκροτήθηκαν. Αξίζει να σημειωθεί ότι την παράσταση παρακολούθησαν και πολλοί συμπατριώτες μας που ήρθαν από τη Σοβιετική Ένωση.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Κιφάλ' είχεν - κι είχεν κι ξέρω

Εναν καιρόν ση Κατεφορίας τα μέρια, εσκότωσαν τον μιχτάρ' και έκοψαν το κιφάλ'ν ατ. Εκουμουλιάαν οι χωρέτ' και έλεαν:

"Μώσε, κ' εσκότωσαν ατον, το κιφάλ'ν ατ έκοψαν". Κ' επεκεί άμον υποψιάσταν, ερώτεσαν και τη νύφεν ατ':

- Νέκουτση, ο πεθερο σ', όνταν εσ' κώθεν πουρνά - πουρνά, είχαν κιφάλ'ν'.

- Γουρνάν εσου, είπεν η νύφε, ντό να λέγω σας! Φαίν εψαλάφπσεν και έφασεν, άμα κιφάλ'ν είχαν - κ' είχαν κι ξέρω.

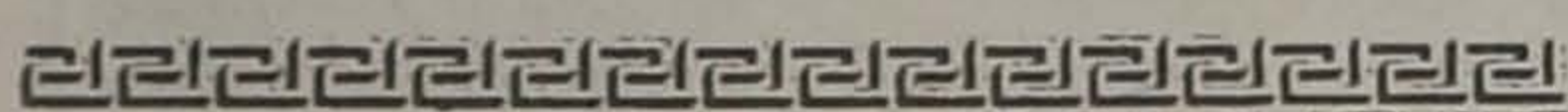
Ο Ματζουκάτες και το χασίλ'

Ινας Ματζουκάτες επήεν σπν Ανεφοριάν και εβραδάστεν σ' έναν χωρίον. Εγέντον μισαφίρ'τς σ' έναν οσπίτ' και έγκαν ατον να τρώει χασίλ'.

Το χασίλ' πολλά ζεστόν έτον. Ο Ματζουκάτες επείνασεν, ζάει κ' ενέμ'νεν ατο ν' αποκρούται. Ετρεξαν τα δάκρυα 'τ. Ας σπν εντροπήν ατ' εκούρτεσεν ατο και τηδέν κ' εφανέρωσεν.

Όνταν εκλώσταν οπίσ' 'σπ Ματζούκαν, όθεν επέγγενεν έλεεν τοί γειτονάδας ατ':

- Ούλαν! σπν Ανεφοριάν ούνταν πάτε, και φέρ'νε σας χασούλια να τρώτε, έναν πιθανήν γραούν πάλ' έχ'νε απανκέσ', φυσέστ' ατα καλά κ' επεκεί βάλτ' ατα 'ς σό στόμαν εσου".

**Γνωμικά και
Αποφθέγματα του
+ Λεωνίδα Ιασονίδη**

1. Σημειώτεον ότι εις την βυζαντινήν και ποντιακήν φιλολογίαν Ρωμανία σημαίνει πάσα ελευθερία ελληνικής κοινωνίας.

2. Πρέπει να είμεθα υπερήφανοι, ότι και εν Ελλάδι εσυνεχίσασμεν τον ρόλον μας ως Ακρίται. Και θα παραμεινωμεν Ακρίται της εδαφικής

ακεραιότητος και των υψηλών ιδεωδών της ελληνικής πατρίδος.

Όπως ψάλλει η Λαϊκή Ποντιακή μούσα, ο Άγιος Βασίλειος ερχόμενος από την Καισαρείαν σκορπίζει την ελπίδα και τα δώρα. Σκορπίζει δηλ. το "ξερό δαδί, που θα γίνει χλωρό, ανθεί και φέρει και άλλο".

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. αδέβατα = αδιάβαστα
2. αλλέον = αλλιώτικο
3. αλλομίαν = πια
4. αναραεύω = ψάχνω
5. αούτος = αυτός
6. βοετός = βουπότο
7. γλυτωμονή = σωτηρία
8. δεβασέας = περάσματα
9. εκόμπωσεν = ξεγέλασε
10. ελίβωσα = συννέφιασα
11. έμνοστον = νόστιμο
12. εμποδεά = ποδιά
13. επλέθυνα = περίσσεψα
14. εσεβα = μπήκα
15. εφέκα = άφησα

Παιδικά παιχνίδια

Η τσουντσοου βάνα (τραμπάλα)

Πάνω σ' ένα κούτσουρο ή μεγάλη πέτρα τοποθετούσαν μια χοντρή σανίδα ώστε να αβντέχει το βάρος τεσσάρων τουλάχιστον παιδιών. Η σανίδα φροντιζαν να είναι εξίσου μοιρασμένη. Στις δύο άκρες της σανίδας κάθονταν από ένα ή δύο παιδιά και με ωθήσεις σηκώνονταν ψηλά και χαμήλωναν, ενώ τραγουδούσαν "τσουντουβάνα", βάνα, βάνα, εκυλίεν η γαβάνα".

Η λαιστέρα (κούνια)

Πάνω σε γερό κλαδί δέντρου κρεμούσαν ένα σκονί. Στις δύο άκρες τις έδεσαν σε κόμπο. Εβάζαν πολλές φορές στο σημείο που δενόταν ο κόμπος κανένα μαξιλάρι ή κανένα ρούχο. Εκεί καθόταν και κουνιόταν, ενώ τραγουδούσε "λάι, λάι, λαιστέρα". Για να ανέβαινε σε μεγάλο ύψος, ένας από τους παίχτες τον τραβούσε με δύναμη κι ύστερα τον άφηνε.

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Ο "Αργοναύτης" ως γνωστόν εκδίδεται από την Ευξείνου Λέσχης Βέροιας για μη κερδοσκοπικούς λόγους, αλλά για πνευματική ανιστόρηση της λαογραφίας και της πολιτιστικής μας παράδοσης.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο, για την ασταμάτητη και απρόσκοπτη πλεύση του να ανανεώσουμε τις συνδρομές μας έγκαιρα και ακόμα να γράψουμε νέους συνδρομητές.

ΠΕΖΟΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΤΟΠΑΛ ΟΣΜΑΝ

Του Γ.Ν. Λαμψίδη

Επιμέλεια - Παρουσίαση
Οδυσσέας Γ. Γωνιάδης

Συνέχεια από το προηγούμενο

Οι πορείες προς ένα εφιαλτικό θάνατο

Η Τουρκική Στρατιωτική Διοίκηση, με το πρόσχημα της "γραμμής πρόσω" αποφασίζει να μετακινήσει τον ελληνικό πληθυσμό που βρίσκεται στα παράλια και στα ενδότερα του Πόντου, κοντά στο ρωσοτουρκικό μέτωπο.

Στην ουσία είναι μία αφορμή για την έναρξη της γενικής εξοντώσεως του ελληνικού πληθυσμού που απεφασίσθη ήδη, όπως σημειώσαμε πολλές φορές, από το Νεοτουρκικό Κομιτάτο, σαν "λύση του εσωτερικού ζητήματος της Τουρκίας".

Οι θανατηφόρες αυτές μετακινήσεις, οι συνεχείς πορείες μέσα στη βαρucheμιωνιά, η αδιαφορία για την εξεύρεση και προμήθεια τροφίμων, η απαγόρευση, μάλιστα, της μεταφοράς πραγμάτων και τροφίμων δεν είχαν διόλου στρατιωτικό χαρακτήρα γιατί, οι ελληνικοί πληθυσμοί, παρά την τυπική διαταγή της εκτοπίσεως που αφορούσε μετακίνηση μέχρι 50 χιλιομέτρων από το μέτωπο εξετοπίστησαν σε βάθος 200 και 300 χιλιομέτρων με σκοπό την ταλαιπωρία και τον αφανισμό τους. Αλλά

μήπως και οι Έλληνες του εσωτερικού του Πόντου δεν εξορίστηκαν; Αλλά λίγη υπομονή και θα ξεδιπλωθεί ο χάρτης των τρομερών αθλοτήτων.

Μία αθώα διαταγή

Η διαταγή της εκτοπίσεως, στον πρώτο που θα την διάβαζε, δεν θα προκαλούσε καμμία έκπληξη, γιατί απλούστατα ήταν γραμμένη με εντελώς απλό και επιβαλλόμενο από τις περιστάσεις του πολέμου τρόπο.

Η διαταγή αυτή έλεγε:

- 1) Οι Ρωμηοί της πολεμικής ζώνης απομακρύνονται 40 χιλιόμετρα στο εσωτερικό.
- 2) Οι περιουσίες τους εξασφαλίζονται από το Κράτος.
- 3) Είναι ελεύθεροι να πουλήσουν ή να παραλάβουν μαζί τους ό,τι θέλουν.
- 4) Τους μη έχοντας μέσα μεταφορικά βοηθεί η κυβέρνηση, παρέχουσα τα αναγκαία υποζύγια και αμάξια.

Όμως όλα αυτά ήταν ένας κενός τύπος, όπως θα δούμε.

Ο αρχιστράτηγος του μετώπου του Πόντου Μεχμέτ Βεχίπ πασάς, που από πολλούς Πόντιους που έγραψαν αναμνήσεις τους ύστερα από τις σκληρές μέρες που έ-

ζησαν, θεωρείται... φιλέλληνα, απαντώντας σε τηλεγραφική διαμαρτυρία του Μητροπολίτη Χαλδίας και Κερασούντος Λαυρεντίου για τις απελάσεις πληροφορεί:

Αριθμ. Πρωτ.: 1493

19 Νοεμβρίου 1916

Μητροπολίτη

Λαυρεντίου

Εις Κερασούντα

Το υπό ημερομ. 11 Νοεμβρίου τηλεγράφημά σας ανέγνωσα. Εις λόγους στρατιωτικούς οφείλεται και είναι προσωρινή η εις το εσωτερικόν μετατόπιση των Ρωμηών συμπατριωτών μου, οι οποίοι ανέκαθεν εμπράκτως απέδειξαν την πίστην και αφοσίωσίν των. Ελήφθησαν τα απαιτούμενα μέτρα, όπως ασφαλώς και αίσίως και ανέτως μετακομισθώσιν. Αναμφίβολον δε ότι και εν Σεβαστείαι κατοικίαι και η διατροφή των εξησφαλισθησαν. Εδόθησαν διαταγαί, όπως οι μη έχοντες τα μέσα της μετατοπίσεως επωφεληθώσιν εξ υπαιμοιής εκ των υπάρχοντων τοιούτων. Παρακαλώ όπως είσθε βέβαι οι ότι η μετάθεσις θα είναι προς το συμφέρον των πατριωτών μου, και δέξασθε.

Ο Διοικητής του Γ' Σώματος Στρατού
Μεχμέτ Βεχίπ

Ας παρακολουθήσουμε ψύχραιμοι την ακρίβεια αυτών των διαβεβαιώσεων.

Η εκτόπιση των ελληνικών πληθυσμών αρχίζει απ' τα χωριά της Τριπόλεως που ήταν πολύ κοντά στο μέτωπο.

Υστερα από την κατάσχεση των περιουσιών, που άρχισε από τον Οκτώβριο του 1916 και κράτησε όλο το Νοέμβριο, στρατιωτικές δυνάμεις και τσετέδες του Τοπάλ Οσμάν - η συμφωνία Χατζή Χαμδή βεή, διοικητού της 7ης Τουρκικής Στρατιάς στον ποταμό Χαρισιώτη και Τοπάλ Οσμάν με την υψηλή εντολή του Βεχίπ πασά που αναφέραμε είχε θεθεί σε ενέργεια - έμπαιναν στα χωριά και βρίζονταν και μαστιγώνοντας και συχνά πληγώνοντας με μαχαίρια έβγαζαν στις παγωμένες νύχτες του Νοεμβρίου τους έντρομους και έκπληκτους απ' τα σπίτια τους και τους οδηγούσαν προς την εξορία, προς το θάνατο.

Αμάξια και υποζύγια δεν υπήρχαν - είχαν όλα κατασχεθεί ή κλαπεί από τον Τοπάλ Οσμάν. Γριές, γέροι, άρρωστοι, μικρά παιδιά, στην αγκαλιά αρπάζονταν μέσα από τα σπίτια και οδηγούνταν στη θλιβερή συνοδεία των εκτοπιζομένων.

Ο ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ

του καθηγητή Κώστα Φωτιάδη

Συνέχεια από το προηγούμενο

Πάνω σ' αυτή την πρώτη ελληνική αποικιακή μαγιά, που όπως είπαμε παραπάνω έπαιξε σπουδαίο ρόλο στην αναπτυξιακή πολιτική της αρχαίας Ελλάδας αλλά και των άλλων γειτονικών λαών, στηρίχτηκε η ανάπτυξη και η εξέλιξη των ελληνικών πόλεων του Ευξεινού Πόντου στη διάρκεια της Βυζαντινής και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Γιατί οι περισσότερες πόλεις διατήρησαν τους δεσμούς τους με τη μητρόπολή τους, με την Κωνσταντινούπολη, με την Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας και αργότερα με τους ίδιους τους κατοίκους των μικρασιατικών πόλεων. Σ' αυτό συνετέλεσε πολύ και η αξιόλογη γεωγραφική και στρατηγική τοποθεσία τους, που έπαιξε, όπως και στην αρχαιότητα, σπουδαίο ρόλο στην οικονομική, πολιτική και εκπαιδευτική ανάπτυξη της περιοχής αλλά και της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

Ως ακριτικό φυλάκιο των βορειοανατολικών συνόρων του Βυζαντινού, έλεγχε τις κινήσεις των λαών της ανατολικής ευρώπης και ως ένα σημείο αναχαίτιζε τις επιθέσεις των από βορρά επιδρομών. Η περιοχή της Κριμαίας, που μας ενδιαφέρει εδώ, συνέχιζε να είναι, όπως και στην αρχαιότητα, τόσο χώρος συναντήσεων και εμπορικών συναλλαγών ανάμεσα στους Έλληνες και ντόπιους λαούς, διαδιδόντας τη χριστιανική θρησκεία και

το βυζαντινό πολιτισμό, αφήφώντας κάθε κίνδυνο ακόμη και τη ζωή τους. Γιατί η ζωή με τους ιθαγενείς γειτονικούς λαούς δεν ήταν πάντα ειρηνική. Παρατηρούνται συχνά περιόδοι σκληρών συγκρούσεων με τους ντόπιους λαούς, που διαδέχονταν ο ένας τον άλλο στην εξουσία. Ετσι είχαν αναγκαστικά στενές σχέσεις με τα ντόπια μαιωτικά φύλα, τους Ουκρανούς και τους Ρώσους, με τα ιρανικά φύλα, τους Σκύθες, τους Σαρμάτες και τους Αλανούς, με το γερμανικό φύλο, τους Γότθους και με τα μογγολικά φύλα, τους Χαζάρους, τους Κοιμάνους, τους Τατάρους, και τελικά με τους Οθωμανούς. Μ' όλα αυτά τα φύλα δέθηκαν ιστορικά, σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, οι ελληνικές πόλεις της Κριμαίας.

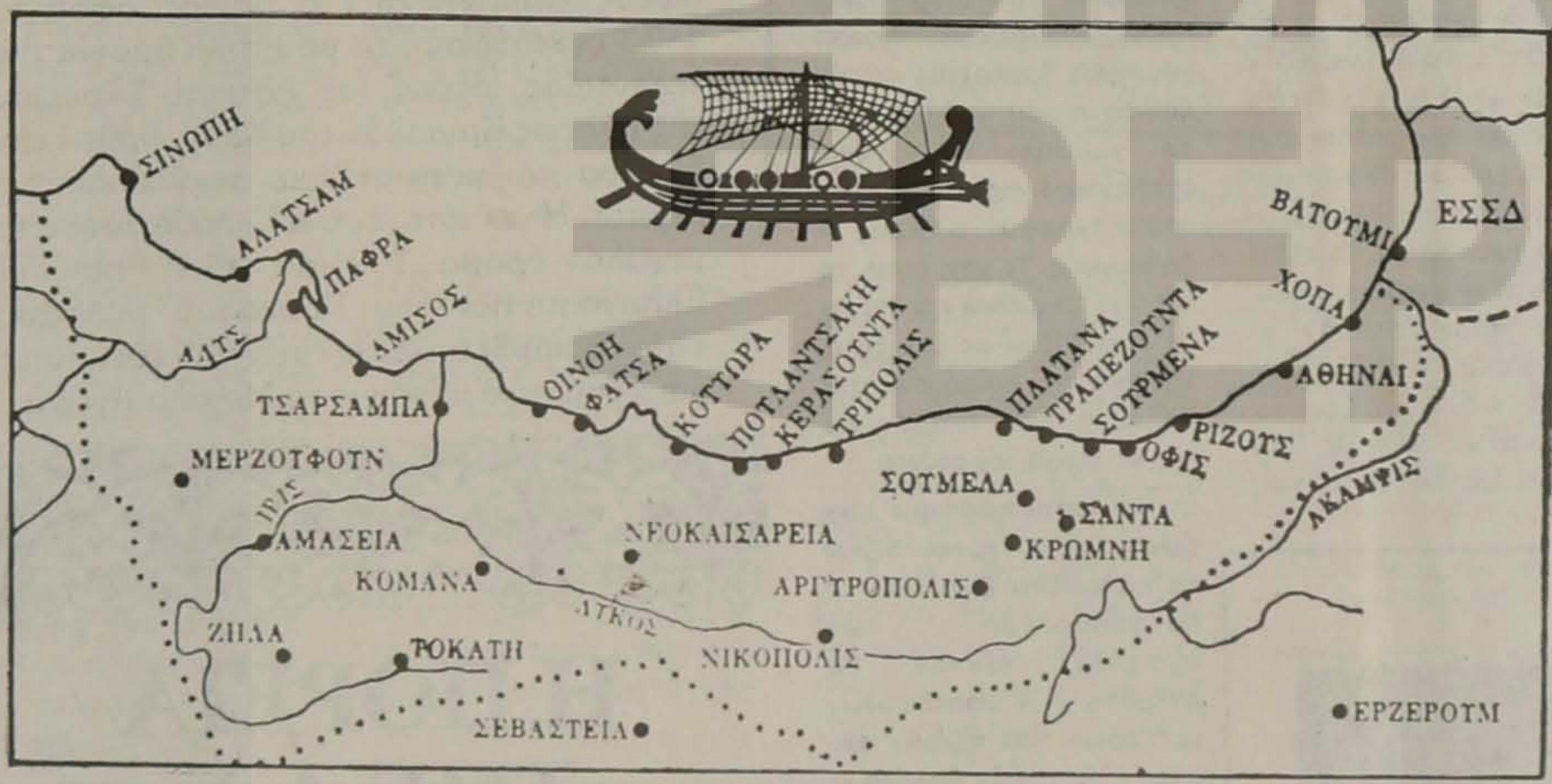
Η ιστορία των ελληνικών αυτών πόλεων ήταν εξαρτημένη από τις πολιτικές εξελίξεις των γειτονικών λαών και κρατών και ιδιαίτερα του Βυζαντίου και αργότερα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η συρρίκνωση, για παράδειγμα, της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας με τη δημιουργία των μωαμεθανικών εμιράτων στο μικρασιατικό χώρο, η επιβουλή και ο κατακερματισμός του βαλκανικού βυζαντινού χώρου από τους Εραστής της Δύσης, Ούγγρους, Σταυροφόρους, Νορμανδούς, συντέλεσε παράλληλα με τη σταδιακή πτώση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας και στην

αποδυνάμωση και αποσύνθεση των ελληνικών αποικιών του Ευξεινού Πόντου γενικά. Η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αναγκάζεται να εγκαταλείψει σιγά σιγά τις αποικίες της και οι πόλεις, συγκεκριμένα της Κριμαίας, παύουν να είναι τα προχωρημένα φυλάκια του Βυζαντινού, παύουν να παίζουν σπουδαίο πολιτικό και στρατηγικό ρόλο. Παρ' όλα αυτά, επειδή στον πολιτισμικό τομέα το ελληνικό πνεύμα ρίζωσε βαθιά με το πέρασμα των αιώνων και επηρέαζε πολύ τους ντόπιους λαούς, οι ελληνικές βυζαντινές αποικίες συνέχιζαν να ελέγχουν τον πνευματικό και πολιτιστικό χώρο, στοιχείο που τις βοήθησε να διατηρούν και τη μεγάλη εμπορική τους σημαδαιότητα. Ετσι οι περισσότερες ελληνικές πόλεις παρέμειναν σ' όλες τις πολιτειακές αλλαγές κέντρα του ελληνοχριστιανικού πνεύματος, του εμπορίου και της οικονομικής πολιτικής ανάμεσα στο Βορρά και την Ανατολή. Η περίοδος αυτή της ιστορίας της χερσονήσου της Κριμαίας, την οποία η ιστορικός Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου ονομάζει "μεταβυζαντινή", γιατί αν και δεν ανήκει πια στο Βυζάντιο, συνεχίζει να διατηρεί τη βυζαντινή παράδοση, αρχίζει με την εμφάνιση και εγκατάσταση των Τατάρων στη Νότια Ρωσία και την Κριμαία (1223 - 1253) και τελειώνει με την τουρκική κατάκτηση (1475).

Συνεχίζεται

ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

Αργυρούπολη - Καν - Κιουμουσχανέ

Μια από τις πιο γνωστές πόλεις του Πόντου και κέντρο της θρυλικής επαρχίας της Χαλδίας, ήταν η Αργυρούπολη. Την ονομασία της, την πήρε από τα μεγάλα μεταλλεία αργύρου που υπήρχαν κοντά στην πόλη. Την άλλη ονομασία, Καν, την πήρε από τον ποταμό Καν ή Κάνιν που βρίσκεται κοντά της και γι' αυτό και οι κάτοικοί της λέγονταν και Κανέτες. Επίσης γνωστή είναι και η ονομασία της Κιουμουσχανέ.

Η πόλη χτίστηκε το 15ο αιώνα από τους Έλληνες μεταλλωρύχους του χωριού Τζάνα. Στην αρχαία εποχή στη θέση της Αργυρούπολης πρέπει να υπήρχε οικισμός, όπως φαίνεται από τους στίχους της Ιλιάδας του Ομήρου: "Αυτάρ Αλιζώνων Οδίσις και Επίστραφος ήρθον

τηλόθεν εξ Αλύβης των αιώνων πνευματική εστία του θέματος (επαρχίας) Χαλδίας και γενέτειρα σοφών ανδρών.

Από τα μεγάλα της μεταλλεία απόχτησε τη φήμη της πιο πλούσιας πολιτείας του Πόντου. Αν και απέιχε 10 χιλιόμετρα μόνο από την Τραπεζούντα, ήταν έδρα του Μητροπολίτη Χαλδίας.

Το γυμνάσιό της ιδρύθηκε το 1723 και το παραβναγείο το 1873. Σε 500 χρυσές λίρες έφτανε ο ετήσιος προϋπολογισμός των σχολείων της. Κατά το 1750 η πόλη αριθμούσε 50.000 κατοίκους από τους οποίους οι 35 χιλιάδες ήταν Έλληνες. Πολλοί κάτοικοί της Αργυρούπολης μετανάστευσαν από το 1878 μέχρι το 1884 στην περιοχή του Κυβερνείου του Καρς. Ο γράφων έχει την τύχη να έλκει την καταγωγή του από τα δύο αποικισθέντα χωριά των Αργυρουπολιτών, Μέταιιλη και Ποσίκ του

Καρς.

Από τις μεταναστεύσεις η πόλη έπεσε σε παρακμή. Ο πληθυσμός της το 1912 μόλις έφτανε τους 3.000. Ο μισός πληθυσμός ήταν ελληνικός και ο υπόλοιπος τουρκικός. Οι ενορίες της ελληνικής κοινότητας ήταν του Αγ. Γεωργίου, Αγ. Θεοδώρου, Αγ. Ιωάννη, Παναγίας και Τιμίου Σταυρού. Για τις πολιτιστικές τους ανάγκες οι Κανέτες ίδρυσαν το φιλικό-παιδευτικό σύλλογο "ο Κυριακίδης" που ανέπτυξε μεγάλη πνευματική και πολιτιστική δραστηριότητα.

Οι Αργυρουπολίτες δεν ήταν μόνο άριστοι μεταλλωρύχοι, αλλά και σπουδαίοι έμποροι και βιοτέχνες.

Σαν χριστοφόροι κατασκεύαζαν εξοπλέρυγα, στέφανα για εικόνες, επικαλύμματα ευαγγελίων, θυμιάτα, αρχιερατικές μίτρες και κοσμήματα.

Ακόμη ήταν επιδέξιοι

χαλκουργοί, γουνοποιοί, βυροδόφες, υποδηματοποιοί και αγγειοπλάστες.

Την ειρηνική αυτή ζωή των Αργυρουπολιτών διέκοψε η κεμαλική θηριωδία με τα διαβόητα "Αμελέ Ταμπούρ", δηλαδή τα Τάγματα Εργασίας, που στην πραγματικότητα ήταν Τάγματα θανάτου. Στη θέση της πανέμορφης πόλης δεν υπάρχει σήμερα τίποτα!

Όσοι από τους Αργυρουπολίτες γλύτωσαν από τις τουρκικές οδές κατέφυγαν στην Ελλάδα.

Ποντιακοί οικισμοί Η Μικρή Σάντα Βερούιας

Του κ. ΜΙΧΑΗΛ ΠΙΣΤΟΦΙΔΗ

Συνέχεια από το προηγούμενο

Όταν έφθασα στο χωριό μου στην τότε "Τσοκόβιανη" και νυν Μικρή Σάντα, βρήκα στην πλατεία του χωριού μου ένα οίκημα, λιθόκτιστο, διαστάσεων 9 x 5, ύψος δε γύρω στα τρία μέτρα. Είχε μία πόρτα και τρία παράθυρα. Ητο δε κεραμοσκεπές. Εσωτερικά ήτο σουβατισμένο. Θραυία είχε όχι όσα χρειαζόντο. Πολλά παιδιά έφερναν από τα σπίτια τους, σανιδένια χαμηλά καρεκλάκια για να καθίσουν. Πάντοτε δε εστέκοντο όρθιοι οι 5 - 6 μαθητές δεξιά και αριστερά της έδρας του δασκάλου.

Η έδρα του δασκάλου ήτο πρόχειρη, δωρεά του αειμνήστου Γιώργου Χειμωνίδη του Πέτρου. Υπήρχε και μία ψάβινη καρέκλα. Όταν είδα όλα αυτά το πως

αισθανόμουν δεν μπορώ να σας περιγράψω.

Όλη η οικοδομή έγινε με προσφορά και προσωπική εθελοντική εργασία. Η πιο αδύνατη οικογένεια, χήρες κ.λ.π. κουβαλούσαν με την πλάτη πέτρες, πολλές φορές και από 50 - 60 μέτρα μακριά, για να προσφέρουν και αυτοί αυτό που μπορούσαν. Στις αρχές του Σεπτεμβρίου άρχισαν οι εγγραφές. Εγώ στο Βατούμ της Ρωσσία ετελείωσα την 2α τάξη, το 1918, με βαθμό 5,5. Το άριστα ήτο 6. Ετσι ο δάσκαλός μου, μου έγραψε στην 8' τάξη. Είχαν εγγραφεί 82 μαθητές, με βάση τα εκ Ρωσίας ενδεικτικά, βεβαίως όσοι είχαν όπως ο Θεόφιλος Χειμωνίδης του Πέτρου και η Κλεονίκη Τσαχουρίδου του Αναστασίου. Πόμπη τάξη δεν υπήρχε. Στην 8' τάξη ήσαν οι Τριαντάφυλλος Τσαχουρίδης

του Αναστασίου, Μιλτιάδης Χειμωνίδης του Παύλου (πατέρα του σημερινού κτηνιάτρου Πέτρου Χειμωνίδη) και ο Μιχαήλ Πιστοφίδης του Αναστασίου.

Στην Τρίτη τάξη ήτο 14 μαθητές και μαθήτριες. Στην 2α τάξη 22 μαθητές και μαθήτριες. Οι υπόλοιποι όλοι στην Α' τάξη.

Το σχολείο λειτουργούσε επί 10ωρο με υποχρεωτικά παρών όλες οι τάξεις. Τον χειμώνα με λάμπα πετρελαίου τελειώναμε το μάθημα.

Το 1925 ο δάσκαλός μου κ. Γεώργιος Γραμματικόπουλος του Κων/νου πήγε για μετεκπαίδευση στο διδασκαλείο Καρδίτσας και επέστρεψε πρώτος μεταξύ των πρώτων, όλης της επαρχίας Βερούιας.

Συνεχίζεται

ΤΟ ΕΓΚΟΛΠΙΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ 1991 ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ

Η Ιερά Μητρόπολη Νέας Κρήνης και Καλαμαρίας αφιέρωσε ευλαβικά το εγκόλπιο ημερολόγιο της στον Άγιο Ευδοξο Μεγαλομάρτυρα Ευγένιο του Τραπεζούντιου, ο οποίος υπήρξε ο κατ' εξοχήν φωτιστής και διδάσκαλος και πολιούχος της Τραπεζούντας. Η επέτειος του μαρτυρίου στις 21 Ιανουαρίου πανηγυρίζεται με λαμπρότητα και μεγαλοπρέπεια.

Για χάρη των αναγνωστών μας παραθέτουμε από το ημερολόγιο "Μικρό ιστορικό του Ναού του Αγίου στην Τραπεζούντα του Πόντου".

Κατά τις ιστορικές μαρτυρίες, ο Ιερός Ναός του

Αγίου Ευγενίου ήρθε δεύτερος σε ωραιότητα και μεγαλοπρέπεια, μετά το Ναό της Παναγίας της Χρυσοκεφάλου. Ο ρυθμός του, στη μορφή που σώζεται, είναι βασιλική μετά τρούλλου και ήταν καθολικό Ιεράς Μονής. Έχει μήκος 28,08 μ., πλάτος 16,47 μ. και ύψος 11,35 μ. και χωρίζεται εσωτερικώς σε τρία θολωτά κλίτη, που καταλήγουν σαν αψίδες.

Εσωτερικώς και εξωτερικώς ήταν διακοσμημένος με ωραιότερες τοιχογραφίες, τις οποίες οι Τούρκοι έσβησαν με ιονίαμα και τουρκικές διακοσμήσεις. Κατά τον Fallmerayer, στις τοιχογραφίες αυτές εικονίζοντο οι μεγάλοι Κομνηνοί από τον Α-

λέξιο Α' (1204 - 1222) μέχρι τον Αλέξιο Γ' (1349 - 1390).

Ο Ναός και όλα τα ωραία αυτού κήκε στα 1340 επί αυτοκρατορείας Ειρήνης της Παλαιολογίνας, κατά τη στάση των αρχόντων και ανακαινίστηκε μεταξύ των ετών 1340 - 1349.

Στο Ναό αυτό του Αγίου Ευγενίου εφυλάσσοντο τα λείψανά του και των συναθλητών του, Κανιδίου, Ουαλεριανού και Ακύλα "εναποτειθειμένα λάρναξιν άργυρέοις άμα και χρυσαυγύσσιν, αι δε κεφαλαί ήσαν κεκοσμημένα χρυσώ και λίθοις και μαργάρων πλήθει", όπως λέει ο Κωνίνος Λουκίτης στο

εγκώμιό του στον Άγιο Ευγένιο και τους συνάθλους του.

Ο Ναός του Αγίου ήταν κέντρο της εκκλησιαστικής, εθνικής και πολιτιστικής ζωής της Τραπεζούντας. Κατά τον 11ο αιώνα είχε μεγάλο όνομα σ' όλη την Ανατολή. Στο πρώτο ήμισυ του 11ου αιώνα, στο Ναό αυτό είχε τελήσει το προσκύνήμα του ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου Βασίλειος ο Βουλγαροκτόνος (976 - 1025). Στο Ναό του Αγίου Ευγενίου γίνοντο και πολλές επίσημες τελετές της αυτοκρατορικής αυλής και μάλιστα στέψεις και γάμοι αυτοκρατόρων. Ετσι, ο αυτοκράτορας Τραπεζούντος Αλέξιος Γ' (1349 - 1390) "εστέφθη εν τω Ναώ του Αγίου Ευ-

γενίου μηνί Ιανουαρίω εις τα κα' μ.Χ. Εν τω αυτώ Ναώ ημολογήθη κατόπιν εν έτει 1351 μηνί Σεπτεμβρίω κ' (20) και ο γάμος του Αλεξίου Γ' μετά της δεσποίνης Θεοδώρας της Κομνηνής, της Καντακουζηνής, θυγατρός κύρ - Νικηφόρου του Καντακουζηνού, σεβαστοκράτορος, πρώτου εξαδέλφου όντος του βασιλέως Ρωμαίων κύρ - Ιωάννου του Καντακουζηνού".

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Ευγενίου, επί σουλτάνου Μωάμεθ του Πορθητού, μετετράπη σε τζαμί με το όνομα Γενί ντζουμά ντζαμισί, δηλαδή ναός της νέας ή πρώτης Παρασκευής, και ως τζαμί λειτουργεί μέχρι σήμερα...".

Μία ιστορική φωτογραφία του 1915

Πόντιοι στρατιώτες κάπου στο Μακεδονικό Μέτωπο. Ανάμεσά τους, από αριστερά όρθιος ο + Αντώνιος Μελετίδης (ο κατόπιν ιερέας Παπαντώνης) ο οποίος αφού το 1913 εγκατέλειψε τα μαθητικά θρανία της τελευταίας τάξεως του Αστικού Σχολείου της πόλεως Καγισμάν του Καρς, ήρθε στην Ελλάδα και κατατάχθηκε στον Ελληνικό Στρατό. Ήταν τότε, που η Ελλάδα ζούσε το μεγάλο όραμα...! Ήταν τότε, που οι Ελληνοπόντιοι του Καυκάσου σάλπιζαν νότες θριαμβευτικές κι έστελναν εθελοντές και χρηματικά ποσά για το Μεγάλο Αγώνα.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ Α.Ε. ΠΟΝΤΙΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ

Παραπάνω από ικανοποιητική μπορεί να χαρακτηριστεί η μέχρι σήμερα πορεία της Α.Ε. Ποντίων Βεροίας στο πρωτάθλημα της Γ' Εθνικής κατηγορίας. Το συγκρότημα των Ποντίων που ξεκίνησε την φετινή σεζόν με στόχο την παραμονή του στην κατηγορία, βρίσκεται σήμερα. Τέσσερις αγωνιστικές πριν λήξει ο α' γύρος να διεκδικεί μία από τις δύο προνομιούχες πρώτες θέσεις στον βαθμολογικό πίνακα, που ως γνωστό οδηγούν στην Β' Εθνική κατηγορία.

Συντελεστές της πολύ καλής πορείας της Α.Ε. Ποντίων είναι σίγουρα η δραστήρια Διοίκησή της, της οποίας επικεφαλής βρίσκεται ο

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Ο "Αργοναύτης" με χαρά θα φιλοξενεί την παρουσίαση βιβλίων και περιοδικών που αφορούν τον Πόντο.

Οι ενδιαφερόμενοι παρακαλούνται να στέλνουν ένα αντίτυπο του βιβλίου ή του περιοδικού τους για τον παραπάνω σκοπό.

ΑΠΟ ΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

ΑΣΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ

Χριστός γεννήθη χαρά σον κόσμον!
χα καλή ώρα, χα καλή σ' ημέρα!
Χα καλόν παιδίν σφέ γεννίεν,
σφέ γεννίεν κι σφί νεπίθεν,
Τον εγέννησεν η Παναγία
των ενέυτεσεν αε- Παρθένος
Τον επέμιαζον οι χιλ' εβραίοι
ασά κροντικά κισήν καρδιάν.
Αίμαν εσταξεν πλεγνή κ' εφάνθεν.
ούμπ' ας εσταξεν εμυροστάθεν.
Εμυροστένατ' ο κόσμος ούλον

Το μυριόστιχο και σύ, αφέντη.
"Εξ' σην αυλιάν δένδρον εστάθεν
δένδρον, ά πνον και κισταρείσι
δέρνιστ' ο ήλον, δέρνιστ' αέρα
ρουίζνε τ' άθισθε μυρίζ' αυλιάν
Εκατέβ' αφκά σο σταυροστράτ,
δισβαίν' άλογα, δισβαίν' μουλάρια
χρυσοκάλυβα, καλυβωμένα
σο κεφάλνατον χρυσόν τουλίαν εν
και σα μέσα τον χρυσόν ζωστήραν
χώρισον κ' έπαρεν ανεμοπόδκα
και χρυσοκαλιβωμένα
Δέβα σο ταρέζ' κ' έλα σην πόρταν
χα τσιρότα, χα μηλότα
χα ξερά κοκοιμελότα.
Έρθαν τη Χριστού τα παλλικάρια
θέλνε σόβας θέλνε λεπτοκάρνα

Ο μήνας Δεκέμβριος πήρε το όνομα Χριστιανάρτς από τη γιορτή των Χριστουγέννων. Για τις τρεις γιορτές του πρώτου δεκαήμερου έλεγαν: "Αε - Βαρβέρα φύσα, Αε - Σάββα τούφσον, Αε - Νικόλα χιόντσον". Ο μήνας φημιζόταν για τα πολλά χειμωνιάτικα "παρακάθια" (συγκεντρώσεις βραδινές), πότε στο ένα και πότε στο άλλο σπίτι της γειτονιάς.

Τη γιορτή του Αγίου Ελευθερίου την τιμούσαν ιδιαίτερα οι έγκυες, για να ελευθερωθούν εύκολα. Όταν μία γυναίκα επισκεφόταν "έμποδον" (έγκυο) της έλεγε: "Ας σον Αε - Λευτέρ' έρθα, ο Θεός να ελευθερών' τσε".

Την παραμονή των Χριστουγέννων οι νέοι γύριζαν όλα τα σπίτια της γειτονιάς και έψαλλαν το "Καλήν Εσπέρα Αρχόντες" και στην ποντιακή το "Χριστός γεννέθεν!".

Τα μεσάνυχτα ξυπνούσε τον κόσμο ο γλυκός ήχος των κουδουνιών που χτυπούσε μία παρέα, την οποία όριζε η εκκλησιαστική επιτροπή της ενορίας. Σε κάθε σπίτι μπροστά έλεγε:

"Έγενεφς - τεν, σκωθέστεν, η εκκλησία και ο Χριστόν λαλεί σας Χριστιανό!".

Το Χριστουγεννιάτικο δένδρο το στόλιζαν συνήθως τα παιδιά του σχολείου με ξηρούς καρπούς και με ζωγραφίες γύρω από τη γέννησή.

Ανήμερα των Χριστουγέννων όλη η οικογένεια καθόταν στο τραπέζι.

Είχαν μεγάλη λαχτάρα για το Χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Σαράντα μέρες νήστευαν αυστηρά, ακόμη και οι άρρωστοι. "Ντο έεις και θα τρώς; Η νεστεία άλλον καλλίον λαρών". "Γιατί μαντζιρίσ' ο γουρζουλός εσέβεςε;". Μετά από το τραπέζι άρχιζαν τις επισκέψεις. Σε κάθε επίσκεψη έδιναν την ευχή: "Σ' έτη πολλά και να βοηθά και από καιρού πα".

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ

Το μάτισμα (βασκανία), το θεράπευαν συνήθως κάτι γριές, "οι γητεύτρες", με το "γήτεμα". Δηλαδή ψιθύριζαν ξόρκια και προσευχές. Επειτα σταύρωναν τον ματιασμένο με ένα κομματάκι αλάτι ή μαχαίρι ή και με το κλειδί της πόρτας του σπιτιού. Το αλάτι το έριχναν στη φωτιά, ενώ έλεγαν: "άμον το σπάν' τ' άλας να σπάν' και τ' ομμάτ' ή "ομμάτ' που ομματίσεν να σπάν' και να τσακλίζ' (το μάτι που μάτισε να σπάσει

και να κάνει τσάκ). Με το νερό αυτό, ράντιζαν τον ματιασμένο. Από το μάτισμα προφυλάγονταν με διάφορα χαμαπλιά (φυλαχτά) και με διάβασμα του ιερέα (ποπά). Το χαμαπλιά ήταν ένα στενόμακρο χαρτί, πάνω στο οποίο έγραφαν ειδικούς εξορκισμούς. Το χρτί αυτό, το τύλιγαν τριγωνικά και έπειτα το ασφάλιζαν σε μια θήκη. Τη θήκη την κρεμούσαν στο λαιμό ή την έραβαν σε καμιά γωνιά του ρούχου.

Το κατασπάραγμα των ζώων Για να προφυλάξουν τα κατοικίδια ζώα από το κατασπάραγμα των αγριμιών, έδεναν τα στόματα των σαρκοφάγων με ξόρκια που ήξεραν ορισμένοι. Επαιρναν δηλαδή οι ειδικοί ένα σχοινί και το έδεναν κόμπους, ενώ ψιθύριζαν τα ξόρκια. Ετσι, τα στόματα των αγριμιών δένονταν και ήταν πλέον αδύνατα να κατασπαράξουν τα ζώα.

Η ΕΚΠΟΜΠΗ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

Κάθε Τετάρτη και από ώρα 18.35 έως 20.30 ακούεται η φωνή της Λέσχης από το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ημαθίας "ΤΥΠΟΣ FM".

Την εκπομπή την επιμελείται και την παρουσιάζει με μεγάλη επιτυχία ο ερμηνευτής της ποντιακής μούσας, Κώστας Καραπαναγιωτίδης και οι συνεργάτες του.

Η χορωδία εκτελεί το πρόγραμμα της Χριστουγεννιάτικης γιορτής.